

Ym Kirjaamo

Lähetäjä: Timo.Lehtonen@mikkeli.fi
Lähetetty: 26. maaliskuuta 2010 13:54
Vastaanottaja: Ym Kirjaamo
Kopio: vesa.valpasvuo@kuntaliitto.fi
Aihe: Väl: Mikkelin Seudun Ympäristöpalveluiden lausunto luonnoksesta valtioneuvoston
asetukseksi talousjätevesien käsittelyvaatimusten toimeenpanosta vuosina 2010 - 2017

----- Välittänyt: Timo Lehtonen/YMP/Mikkeli 26.03.2010 13:53 -----

Mikkelin Seudun

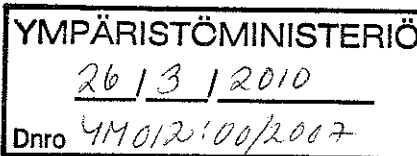
Ympäristöpalvelut

Asiakirjan tyyppi
(tieto siirtyy asiakortin toimenpidekenttään)

Lausunto

Päiväys

26.03.2010

(ensimmäisen rivin tieto siirtyy asiakortin toimenpidekenttään)

Ympäristöministeriölle

935 / 2309 / 2010

Ville

Otsikko

Mikkelin Seudun Ympäristöpalveluiden lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi talousjätevesien käsittelyvaatimusten toimeenpanosta vuosina 2010 - 2017

Asia

Ympäristöpalvelut näkee ongelmallisena nykyisten säädösten monikerroksisuuden. Tällä hetkellä poikkeamisesta siirtymäsäännöksen pääsisällöstä säädetään jo kahdessa rinnakkaisessa säädöskohdassa (YSL 18§ ja 542/2003 12 § 4.mom). Lausunnolla olevan esityksen mukainen asetus osaltaan lisää tätä ongelmaa. Asetuksen 542/2003 soveltamisessa on ollut käytännön ongelmana, että erilaiset oikeusohjeiksi tarkoitetut työryhmien ja asetuksen valmistelleen ympäristöministeriön ohjeet eivät ole vastanneet kovin hyvin toteutunutta oikeuskäytäntöä. Tilapäiseksi suunniteltu asetus tulisikin säätää siirtymän osalta sellaiseksi, että erilaisissa tulkintatilanteissa sovellettavat oikeusohjeet on kuvattu tyhjentävästi pääosin jo säädöksessä.

Ympäristöpalvelut esittääkin asetusluonnokseen / esittelymuistioon seuraavia tarkennuksia muutoksia:

1. 2 §:n 1 momentin 1)kohdan tekstiä esitetään muutettavaksi niin, että lykkäys myönnettäisiin 73 tai 75 vuotta täyttäneille sen mukaan kumpi katsotaan tarkoituksenmukaisemmaksi iäksi. Valinta tulee tehdä geriatriisin ja demografisin perustein. Vastaavasti esitetään, että lykkäys myönnetään tälle ikäryhmälle eliniäksi, mikäli taloudessa ei asu muita, eikä YSL:n ympäristön pilaantumista koskevista säädöksistä tai asetuksen 542/2003 12 §:n 3 momentista ei muuta johdu. Tämän mahdollistava säädös tulisi kirjata myös asetuksen 542/2003 12 §:n siirtymäsäännöksiin.

Perustelut: Esityksen subjektiiviseen ikäperusteiseen oikeuteen johtavaa kriteeriä perustellaan esittelymuistiossa yleisesti (sivu 5 kappale 1) YSL 18 §:n ja asetuksen 542/2003 12 §:n 4 momentin kriteerein alentuneella kyvyllä järjestää uusiminen asianmukaisesti ja kohtuuttomuuteen liittyvällä kokonaisharkinnalla. Kuitenkin esityksen ja esittelymuistion mukaisesti säädös on johtamassa

hallintomenettelyyn, jossa 12:n 4 momentin lykkäysajan jälkeen YSL 18 §:n mukaisessa poikkeamisessa arvioitaisiin nyt 74 vuotta täyttäneiden henkilöiden edellytyksiä järjestää jätevesien käsittely asianmukaisesti. On kuitenkin todennäköistä, että mainittujen edellytykset täyttävien henkilöiden edellytykset järjestää asia neljän vuoden sisällä ei pääsääntöisesti parannu. Tämän takia, jos säädöstekstin esittämään ikään perustuvaan subjektiiviseen toimien myöntämisoikeuteen päädytään, tulisi vapauttaminen ratkaista eliniäksi. Edellytyksenä on luonnollisesti, että talouteen ei tule uusia, nuorempia asukkaita. Lisäksi pyydetään harkitsemaan, tulisiko siirtymäsäännöksessä kuvattu subjektiivinen ikäperusteisen oikeuden rajauksessa soveltaa elinikäkerrointa ja rajata ikään perustuva subjektiivinen oikeus alkamaan esitetyn asemesta esim. 73 tai 75 ikävuodesta, jotka ennalta arvioiden vastannevat paremmin. Tätä perustellaan palvelujen järjestämiseen liittyvillä taloudellisilla syillä. Haja-asutusasuntokuntien tarkasta ikäjakaumasta Mikkelin seudulla ei ole tietoa, mutta koko Mikkelin seudun väestön ikäjakaumatietojen perusteella tehtyjen arvioiden mukaisesti harkittaviksi tulevien poikkeamispäätösten määrä toimialueellamme voi nousta yli 2000. Luonnoksen esittelymuistion mukaan 70 vuotiaan ilmoituksen tekijän pitäisi olla käytännössä harkinnut, aikooko hän neljän vuoden päästä toteuttaa parantamistoimet tai 74-vuotiaana vaihtoehtoisesti hakea tuolloin YSL 18 §:n mahdollistamaa lykkäystä. Viranomaisen velvoittaminen harkitsemaan toistuvasti poikkeamisperusteita voidaan nähdä taloudellisesti kohtuuttomana ja turhana menettelynä, jolla ei edistetä ympäristönsuojelun tavoitteita, eikä asiakkaan oikeusturvaa. Ympäristöpalvelut muistuttaa, että alkuperäinen asetus esiteltiin aikoinaan säännöksenä, joka ei lisää viranomaisten kustannuksia (542/2003 esittelymuistio sivu 12: Asetuksen toimeenpanon valvonta ei aiheuttaisi hallinnollisia lisäkustannuksia, vaan lisäisi käytettäviä keinoja tehostaa ympäristönsuojelulain 103 §:n yleisen puhdistusvelvoitteen toimeenpanoa ja sen valvontaa.). Tästä periaatteesta tulisi pitää edelleen kiinni.

2. Esitetään muutettavaksi 2 §:n 2. momentin tekstiä seuraavasti:

Muutoin on voimassa, mitä ympäristönsuojelulain (86/2000) 18 §:n 2. momentissa säädetään kiinteistökohtaisesta poikkeuksesta.

Perustelut:

Asetusluonnoksen esittelymuistion tekstin perusteella (sivu 6 kappale 4) ensisijaisen säädöksen (YSL 18 §) rinnalle jäisi edelleen sovellettavaksi asetuksen 542/2003 12 §:n 4. momentin säädös myös niissä tapauksissa, kun ei sovelleta toimeenpanoasetuksen 2 §:n 1 momentin mukaisia perusteita. Säädösten ensisijaisuuden selventämiseksi tulisi säädös laatia niin, että asetuksen 542/2003 12 §:n 4 momenttia sovelletaan ainoastaan silloin, kun on kyse toimeenpanoasetuksen 2 §:n 1) tai 2) kohdan mukaisesta tilanteesta. Tarvittaessa vastaava tarkennus tulisi tehdä myös itse asetuksen 542/2003 12 §:ään.

Vastaavasti YSL 18 §:n poikkeamisen osalta olisi syytä kuvata esittelymuistiossa oikeusohjeen tarkkuudella ne edellytykset, joiden perusteella kunnan ympäristöviranomainen harkitsee poikkeamisen. Näiltä osin kriteerit tulisi sovittaa esim. ara-avustuksien myöntämisessä käytettäviin kriteereihin (kohtuuttomuuden kokonaisharkinta, vapautus olisi myönnettävissä pääsääntöisesti avustuskelpoisille ruokakunnille). Tällöin näille asuntokunnille olisi osoitettavissa tukimuoto, jolla velvoitteet voidaan poikkeamisaikana asianmukaisesti hoitaa ja sinällään hallintoa kuormittavalla poikkeamisenmenettelyllä saavutettaisiin myös ympäristönsuojeluhuotyä.

3. Esitämme lisäksi "Käyttökuntoisen järjestelmän" -käsitteen täsmentämistä liittämällä tätä koskeva määritelmä asetuksen 542/2003 3 §:ään sekä tarkentamalla käsitettä esittelymuistiossa, sillä tarkkuudella, että sitä voidaan soveltaa suoraan oikeusohjeena.

Mikäli määritelmää ei ole mahdollista lisätä itse jätevesiasetukseen, ehdotamme että toimeenpanoasetuksen 2 §:n loppuun lisätään uusi momentti: Järjestelmää ei kuitenkaan tulkita käyttökuntoiseksi, jos siihen johdetaan käymälävesiä ja järjestelmän puhdistuskyky perustuu pelkkään kiintoaineksen painovoimaiseen saostukseen.

Perustelut: Toistaiseksi käyttökuntoinen jätevesijärjestelmän käsitettä ei täsmällisesti määritelty sen paremmin asetuksessa kuin ministeriön tulkintaohjeissakaan. Tästä syystä eri muutoksenhakuasteet ovat tulkinneet käsitettä vaihtelevasti. Tämä on selvä ongelma käytännön valvontatyön kannalta. Tässä yhteydessä olisi toimeenpanon porrastamisen kannalta tärkeää, että käyttökuntoisten järjestelmien piiristä rajattaisiin pois pelkkään tekniseen johtamiseen (putki ojaan) ja painovoimaiseen saostamiseen perustuvat laitteistot (sakokaivon kautta ojaan). Asian yksityiskohdat selviävät esim.

KHO:n päätöksen 1295/1/06 taltio 1959 perusteluista. Kyseiseen päätökseen liittyvää tulkintaongelmaa on selostettu lausunnon liitteenä olevassa selvitysmies Lauri Tarastille toimitetussa materiaalissa.

Liitämme lausuntoomme aiemmin selvitysmies Lauri Tarastille toimittamamme ehdotukset hajajätevesiin liittyvien säädösten muutostarpeista ja kehitysehdotuksista. Niissä käsitellään lykkäykseen ja poikkeamiseen liittyvien näkökohtien ohella muun muassa viranomaistoiminnan tarkoituksenmukaiseen järjestämistapaan ja kustannuksiin liittyviä kysymyksiä.

Allekirjoitus	Allekirjoitus
Timo J. Lehtonen	Heikki Tanskanen
Virkanimike	Virkanimike
ympäristöpäällikkö	ympäristösuunnittelija

Viitteet

Liitteet

Tiedoksi
Kuntaliitto

Yhteystiedot Ympäristöpalvelut
Hallinto
PL 33
50101 Mikkeli
Puhelin:
Faksi:
Sähköposti: Timo.Lehtonen@mikkeli.fi

Asiakirjan julkisuus			
Lukijat			
Muokkaajat	Timo Lehtonen/YMP/Mikkeli Asiahallinnan käyttäjät YMP Timo Lehtonen/YMP/Mikkeli YMP kirjaaajat YMP arkistohoitajat Administrators LocalDomainServers		
Asialuokitus	2309 - YLEINEN TURVALLISUUS JA JÄRJESTYS / Ympäristöasiat / Muut		
Lisäluokitus			
Arkistointipaikka			
Sarjan tunnus	Hae sarjan tunnus ja säilytystiedot arkistohallinnasta		
Loppuunkäsittelypvm			
Säilytysaika			
Poistovuosi			
Paperiasiakirjan säilytyspaikka			
Laatija	Timo Lehtonen	Pvm	26.03.2010 13:49:02
Muokkaajat		Pvm	
Toimiala	Ympäristöpalvelut / Hallinto		

”Hajajätevesiasetuksen” keskeisten ongelmien kuvaus

Mikkelin Seudun Ympäristöpalvelut, Heikki Tanskanen & Timo J. Lehtonen, 5.10.2009

Tähänastisessa keskustelussa asetuksen 542/2003 toimeenpanon tehostamiseksi on keskitytty keinojen osalta pääosin tiedotuksen lisäämiseen. Tällä tavoin saavutettavat tulokset ovat kuitenkin rajallisia ja niillä voidaan ohjata heikosti alan ammatillisresurssien käyttöä (markkinat, suunnittelijat, viranomaiset, asentajat, työnjohto). Muutoksesta uhkaa tulla kallis ja lopputuloksesta laadultaan epätydyttävä. Katsomme, että keskeisiin pullonkaulapaikkoihin tarvitaan säädöspohjaisia muutoksia ja toimeenpanon tiukempaa koordinoitua.

Eri lähteissä jätevesijärjestelmien uusintatarve on arvioitu olevan koko maassa laajuudeltaan 250 000 kohdetta. Omalla toimialueella arvioimme, että saneerattavia laitteistoja on n. 10 000. Tarkkaa tietoa ei ole, koska mm. rakennus- ja huoneistorekisterin tiedot rakennusten viemäröinnistä ovat puutteelliset. Järjestelmien uusimisen hallinnollinen ohjaus ja valvonta tulee kuitenkin olemaan rakennusvalvontaviranomaisille huomattava voimainkoitos. Osa laitteistotyypeistä on rakenteeltaan sellaisia, että ne edellyttävät säännöllistä ammattihoitoa ja puhdistustuloksen seuranta. Oma haasteensa on sen estäminen, ettei uusimista tehdä laitetyypeillä, joiden käyttöä ei käytännössä kyetä valvomaan.

Räikeimmät ympäristön pilaajat saatava kuriin ennen vuotta 2014

Suurin ongelma on itse asetuksen 542/2003 siirtymäsäädöksen rakenne. Pitkähkönä siirtymäaikaan viranomaiset eivät voi tehokkaasti osana päivittäistä virkatyötään velvoittaa asiakkaitaan uusimaan selvästi puutteellista jätevesien käsittelyä, vaan koko hallintourakka keskittyy siirtymäajan loppuvuosille. Vrt. liitteen 1 KHO:n päätös. Esim. Mikkelin Seudun Ympäristöpalveluiden toimialueella on arvioimme mukaan n. 700-800 sellaista jätevesijärjestelmää, joista jätevedet valuvat käytännössä käsittelemättöminä ympäristöön. Asiakkaan tahdon vastaiset oikaisutoimet siirtymäaikaan ovat mahdollisia vain, jos jätevesien käsittely aiheuttaa YSL:n määrittelemää ympäristön pilaantumisen vaaran. Tapauksia, joissa yksittäisen kiinteistön jätevesien käsittely aiheuttaa todistettavasti sellaista ympäristön pilaantumisen vaaraa, että YSL:n mukaista hallintopakkoa todella voidaan käyttää, arvioidaan olevan alle prosentin kaikista haja-asutuskiinteistöistä. Näiden esiin seulonnalla ja YSL:n mukaisella oikaisulla ei saada aikaiseksi merkittävää ohjausvaikutusta. Säädös asettaa käyttöä valvovalle viranomaiselle velvollisuuksia (asiakkaan subjektiivisten oikeuksien piiriin kuuluvia), jotka sitovat runsaasti resursseja ilman, että niillä voitaisiin edistää järjestelmien uusimista (selvitysten tarkastaminen, poikkeukset siirtymäaikaan). Rajallinen hallintoaika uhkaa tärvääntyä epäolennaiseen.

Järjestelmien huolto ja tilastointi kuntoon; ympäristöpuolelle mahdollisuus valvontamaksun perimiseen

Jätevesijärjestelmän rakenne hyväksytään MRL:n mukaisessa rakennus- tai toimenpideluvassa, mutta valvonta tehdään pääosin ympäristönsuojelulain nojalla. Tästä käytön valvonnasta koituvia hallintokustannuksia ei voida kerätä YSL:n nojalla. Työmäärästä selviytyminen tulee edellyttämään mm. tietohallinnon kehittämistä niin, että käyttöä valvovan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja rakentamista valvovan kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tietojärjestelmät ovat yhteensopivat (ks liite 2). Tämä voidaan toteuttaa vain ao. lakien säädöksiin kirjattujen tilastointivelvoitteiden kautta, jolloin pääosin kolmansilta tahoilta hankittavat tietojärjestelmät saadaan sisällöllisesti yhteisiksi.

Em. ongelmien poistamiseksi tarvitaan ainakin seuraavat säädösmuutokset

- ***Porrastus siirtymäaikaan*** > *ympäristönsuojeluviranomaisella tulee jo ennen siirtymäajan päättymistä olla käytössään toimivia, nykyistä yksinkertaisempia hallintopakkeinoja (esim. rikesakko tai sakko) tilanteisiin, joissa jätevedet johdetaan käytännössä puhdistamatta ympäristöön*
- ***Tietojen keruovelvoite rakennusvalvontaviranomaisille sekä rakennus- että toimenpideluvista rakennus- ja huoneistorekisteriin*** (*viemärointitapa, vaatimustaso, sijaintitieto- Liite 2*)
- ***Lakisääteinen ammattihuoltovelvoite tietyille laitetyypeille***
- ***Mahdollisuus kerätä ympäristönsuojelulain nojalla jätevesijärjestelmien käytön valvonnasta suoriteperusteista maksua***

Liite 1 Nykyiset hallintopakkeinot tehottomia ja liian järeitä

Nykyisessä säädöstilanteessa jätevesijärjestelmien käyttöä valvotaan pääosin ympäristönsuojelulain kautta. Aidosti velvoittavat ja valvottavissa olevat säätelykeinot lähtevät siitä, että käytännössä tehokkaat hallinnolliset oikaisukeinot astuvat käytettäväksi vasta, kun toiminnasta saattaa aiheutua ympäristön pilaantumisen vaara (YSL 3§ 1 mom 1 kohta).

Äskettäin julkaistu ympäristöhallinnon ohjeita 2/2009 selkeyttää kyllä eri osapuolten vastuita ja tehtäviä sekä käytettävissä olevia hallintomenettelyjä. (YSL 84,88,94,116). Lain viimekäden tulkinnasta vastaavat oikeusasteet ovat kuitenkin päätyneet ratkaisuihinsa toiselle kannalle. Toimialueellamme havaitussa tapauksessa, jossa talousjätevedet johdettiin (ja johdetaan yhä) käsittelemättä vesistöön, KHO (taltio1959) tulkitsi asiaa niin, ettei valvova viranomainen ollut oikeutettu käyttämään hallintopakoon perustuvia oikaisukeinoja, jos ei voitu osoittaa käsittelystä aiheutuvan ympäristön pilaantumisen vaaraa. Sinällään sekä Vaasan hallinto-oikeus että Korkein hallinto-oikeus totesivat perusteluissaan, ettei ao. kohteen jätevesien käsittely vastannut YSL 103 §:n mukaista talousjäteveden puhdistusvelvollisuutta. Kyseessä ei ole vuosikirjapäätös, mutta sen perusteita voitaneen soveltaa soveltuvin osin yksittäistä asiaa ratkaistaessa. Tärkein päätöksestä seuraava asia on, ettei lainsäädäntöä valvova taho voi käytännössä ilman järeitä hallintopakkeinoja velvoittaa yksittäistä niskoittelevaa asiakasta oikaisemaan lain vastaista menettelyänsä, ilman että ympäristön pilaantumisen vaara kyetään todistamaan. Tästä seuraa, ettei ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annetun jätevesiasetuksen valvontaa voida siirtymäaikana käytännössä menestyksellisesti tehdä. Tästä syystä tarvitaan kevyempiä hallintopakkeinoja, esim. rikesakon määräämismahdollisuus.

Ottaen huomioon valvottavien kohteiden suuren määrä tulisi säädöksen olla sisällöltään sellainen, että lain vastainen menettely on oikaistavissa suoraan sen perusteella, kun todetaan, ettei jätevesien käsittely vastaa lain ja asetuksen vaatimuksia.

Liite 2. Ehdotus rakennus- ja huoneistorekisterin viemärointiä koskevan kirjaustavan muutokseksi.

Haja-asutuskiinteistön viemäroinnistä kerätään tietoja rakennushankeilmoituksella, joka tallennetaan valtakunnalliseen rakennus- ja huoneistorekisteriin (RAHU), jos jätevesijärjestelmän rakentaminen ratkaistaan rakennusluvalla. Toimenpideluvalla ratkaistavista saneerauksista tietoa ei pääsääntöisesti kerätä. Nykyisen käytännön nojalla kirjauksella erotellaan, onko kiinteistöllä (rakennuksella) viemärointiä vai ei (0= ei ole, 1=on). Sähköisten rekisterisovellusten tarjoajat ovat laatineet kuntarekisterisovellusten liitteeksi alustoja, joilla jätevesien käsittelytietoja voi kirjata kuntien

omiin kuntarekisteritietoihin (RAHU:n tietosisältöä laajempi rakennusvalvonnan hallinnassa oleva asiakasrekisteri), mutta niiden käyttö on vapaaehtoista, eikä niitä ole hankittu rakennusvalvonnoille esimerkiksi Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen toimialueella. Sovelluksiin kerättävät tiedot poikkeavat toisistaan sisällöllisesti, eikä niiden tiedoista muodosteta valtakunnallista vertailukelpoista rekisteriä. Keruukäytäntöä on paikallaan muuttaa viemäröinnin osalta, jotta asetuksen toimeenpanon valvonta voidaan toteuttaa järjestelmällisesti ja kustannustehokkaasti. Muutos on syytä toteuttaa säädöspohjaisesti, jotta voidaan varmistaa keruu- ja kirjaustavan yhtenäinen käytäntö eri puolilla Suomea. Seuraavassa esitetään ehdotus rakennus- ja huoneistorekisterin (RAHU) viemäröintikentän kirjaustavan muutokseksi. Ehdotuksessa otetaan kantaa ennen kaikkea luokittelutarpeen sisältöön. RAHU:n tietosisällöstä ja ylläpitotavan yksityiskohdista voi seurata, että luokittelu on syytä tietoteknisistä syistä toteuttaa jollakin muulla kuin ehdotetulla tavalla.

Nykyisellään RAHU:iin kerätään tietoa vain rakennusluvilla ratkaistuista rakennushankkeista, eikä lainkaan toimenpideluvilla ratkaistusta rakentamisesta. Kuitenkin valtaosa jätevesijärjestelmien saneerauksista ratkaistaan toimenpideluvilla ja osin toimenpideilmoituksilla. Kaikissa näissä tapauksissa kunnan rakennusvalvonta tekee hallinnollisen tulkinnan hankkeen vaatimasta lupa- ja suunnittelutarpeesta. Rakennusvalvonta kerääkin runsaasti tietoa rakennettavista jätevesijärjestelmistä, mutta niitä ei kirjata RAHU:iin tai muuhun valtakunnalliseen rekisteriin.

Kirjaustapaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että vanhoilla tietomäärityksillä kuvattaisiin ennen jätevesiasetuksen voimaantuloa vallinnutta tilannetta ja uudet arvot (2-6) varattaisiin tarkkuudeltaan vuoden 2004 alun jälkeen totutetun rakentamisen mukaiseen luokitteluun. Luokitus on luokkaa 6 lukuun ottamatta poissulkeva ja luokitusperusteet on johdettu jätevesiasetuksesta niin, että niitä voidaan suoraan soveltaa asetukselle asetettujen tavoitteiden ja toimeenpanon seurantaan. Esitetyn luokituksen luokkasisällöt olisivat seuraavat:

0= rakennuksessa ei ole viemäröintiä tai käytettävissä tietoa sen sisällöstä

1= rakennuksessa on viemäri, mutta jätevesien laadusta määrästä ja käsittelytavasta ei ole tietoa

2= rakennuksesta on tehty Valtioneuvoston päätöksen 542/2003 mukainen tulkinta, mutta asetusta ei sovelleta YSL 103 §:n 2 momentin perusteella

3= asetusta sovelletaan, mutta rakennuksesta johdetaan käsittelyyn vain harmaita vesiä

4=rakennuksessa syntyy ja käsittelyyn johdetaan myös käymälävesiä

5= JVA 12§:n mukainen toimeenpanon lykkäyspäätös tehty

6= rakennus on liitetty vesihuoltolaitoksen viemäriverkostoon

7= joku vaihtoehtojen 2-5 mukainen tilanne, mutta käsittelyyn liittyy muita päätöksiä (ympäristönsuojelulain, ympäristönsuojelumääräysten mukainen päätös, terveydensuojelulain, vesilain mukainen johtamispäätös yms).

Muutoksella saataisiin muodostettua ajantasainen perusrekisteri jätevesiasetuksen toimeenpanon valvonnan ohella vesihuoltoon liittymisen valvontaan, vesihuoltotarpeen kohdentamiseen, maankäytön suunnittelun yms. yhdyskuntasuunnittelun tarpeisiin. Koska rakennustietoon liittyy aina sijaintitieto, voidaan järjestelmällä kerättyjä tietoja käyttää esimerkiksi valuma-aluekohtaisten painetarkastelujen arviointiin.

Tervehdys,

Viitaten torstaiseen puhelinkeskusteluunne, lähetämme haja-asutusalueen jätevesiasetuksen toimeenpanoon liittyen kaksi konkreettista ehdotusta. Nämä ehdotukset täsmentävät 6.10. 2009 lähettämämme sähköpostia.

Terv.

Mikkelin Seudun Ympäristöpalvelut

Ympäristöpäällikkö Timo J. Lehtonen (044 794 4715) ja ympäristösuunnittelija (044 794 4719)

I Siirtymäsäännöksen tarkentaminen – ei koskisi nykyisiä ”käyttökelvottomia” järjestelmiä

Edellisessä yhteydenotossamme esitimme seuraavanlaista muutosta

Porrastus siirtymäaikaan > ympäristönsuojeluviranomaisella tulee jo ennen siirtymäajan päättymistä olla käytössään toimivia, nykyistä yksinkertaisempia hallintopakkeinoja (esim. rikesakko tai sakko) tilanteisiin, joissa jätevedet johdetaan käytännössä puhdistamatta ympäristöön

Nykytilanne (kuvattu uudessa jätevesioppaassa):

<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=107875&lan=fi>

”3.4 Hallinto- ja pakkotoimet, jos jätevesiä koskevia säännöksiä ei noudateta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on ympäristönsuojelulain ja hajajätevesiasetuksen (542/2003) valvontaviranomainen. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviin kuuluu hajajätevesiä käsittelevien säännösten toimeenpanon valvonta. Tässä viranomaisella on käytettävissä ympäristönsuojelulain pykälissä 84, 88, 94 ja 116 mainitut hallinto- ja pakkokeinot. Viranomaistoiminnassa on huomattava, että poliisille tehtävät tutkintapyyntöilmoitukset ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 § 3 kohdan mukaisesti salassa pidettäviä asioita.”

Kuten 6.10. lähettämässämme sähköpostissa selostimme, että mainittujen ohjauskeinojen käyttö näyttää oikeuskäytännön mukaan edellyttävän, että laiminlyönnistä pitää aiheutua ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Tällaisia tapauksia on käytännössä niin vähän, ettei näiden hallintokeinojen käytöllä saada uhrattavaan työaikaan verrattuna kelvollista ohjausvaikutusta.

Käytännössä asia voitaisiin ratkaista antamalla esim. seuraavanlainen säädösmuutos jätevesiasetuksen (542/2003) 12 §:n 2. momenttiin:

”Käyttökuntoisena jätevesijärjestelmänä ei kuitenkaan pidetä ratkaisua, jossa käsitellään käymälävesiä ja puhdistuminen perustuu pelkästään kiintoaineen saostamiseen.” (Tämä säädösmuutos tarkoittaisi käytännössä, että näissä tapauksissa ei olisi siirtymäsäännöstä, vaan viranomainen voisi havaittuaan lainvastaisen tilan kehottaa uusimaan jätevesijärjestelmän välittömästi. Koska tässäkin tapauksessa ei ilmeisesti voitaisi soveltaa YSL:n hallintopakkeinoja, voitaisiin käyttää joko YSL:n 116 §:n tai rikoslain 48 luvun rangaistusäännöksiä – useimmiten sakkorangaistusta).

II Poikkeamisperusteiden täsmentäminen – rajaaminen sosiaalisin ja terveydellisin perustein

Nykyisin poikkeamisperusteita on säädetty hieman ristiriitaisella tavalla YSL 18.2 §:ssä ja asetuksen 12.4 §:ssä. Etenkin asetuksen seuraava säädös on mielestämme varsin kummallinen ”Kiinteistönhaltijan on ilmoitettava 2 momentissa säädetyn siirtymäajan kuluessa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle parantamistoimien myöhentämisestä, sekä samalla selvitettävä, että edellä tarkoitettujen vaatimukset täyttyvät.” Käytännössä tämä johtaa siihen, että suurin osa näistä ilmoituksista on niin puutteellisia, että viranomainen joutuu pyytämään niihin useaan otteeseen täydennystä. Ja aikaa kuluu... Mielestämme koko asetuksen 12.4 § voitaisiin poistaa ja samalla täsmentää poikkeamisperusteita YSL 18 §:ssä. YSL:n 18 §:n mukaanhan poikkeamista voidaan hakea milloin tahansa, jolloin hakemusten käsittely jakautuisi tasaisemmin eri vuosille.

YSL 18 § ilmaisun mukaan kohtuuttomuutta tulee arvioida kokonaisarvioinnin perusteella (”Poikkeus voidaan myöntää, jos asetuksessa edellytetyt toimet kokonaisuutena arvioiden ovat kiinteistön jäteveden käsittelyvaatimusten noudattamiseksi kiinteistön haltijalle kohtuuttomat ja ympäristöön aiheutuvaa kuormitusta on pidettävä vähäisenä.”). Kohtuuttomuuden arviointiperusteita on kylläkin selvitetty vastavalmistuneessa jätevesioppaassa, mutta siinäkin perusteet jäävät varsin yleiselle tasolle.

Esim. vesihuoltolain 11 §:n mukaisten vapautushakemusten käsittelyn myötä syntyneestä oikeuskäytännöstä ei voida vetää johtopäätöstä, että esim. henkilön korkeastakaan tulo- ja varallisuustasosta löytyisi perusteita sen arvioimiseen, milloin jätevesijärjestelmän rakentaminen olisi esim. rakennuspaikan vaativuuden takia kohoavien kustannusten vuoksi kohtuutonta. Nykyisen säädöksen epämääräinen ilmaus johtaakin siihen, että poikkeamishakemuksia on tulossa runsaasti ja ne sitovat ympäristönsuojeluviranomaisen vähäisiä resursseja ympäristönsuojelun kannalta kustannustehottomaan toimintaan.

Poikkeamismahdollisuus tulisikin rajata sosiaali- ja terveysperusteisesti rajatulle pienelle ryhmälle. Poikkeamislupahakemukseen tulisikin liittää kunnan sosiaali- ja terveysviranomaisten kannanotto. YSL 18.2 §:n loppuun tulisikin liittää seuraava lause:

Kohtuuttomuuden arvioinnin tekee kunnan sosiaali- ja terveystoimi.